

การศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชน ด้วยศาสตร์พระราชฯ พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล

Knowledge of Occupational Skills of Youth Based on Community Identity with
Royal Science, Island Area, Satun Province

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ¹, พัศธรเบศวณ์ เวชวิริยะสกุล^{2*}, วินัส ศรีศักดิ์³

สมเกียรติ ยั่งยืน⁴, อรพิน ทิพย์เดช⁵ และ อภินันท์ สิริรัตนจิตต์⁶

Rungchatchadaporn Vehachart¹, Phatsarabet Wetwiriyaakun^{2*}, Venus Srisakda³

Somkiat Yangchin⁴, Orapin Tipdech⁵, and Aphinant Sirirattanjitt⁶

**Corresponding Author*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ^{1, 2*, 3, 5, 6}

Faculty of Education, Thaksin University, Thailand^{1, 2*, 3, 5, 6}

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี⁴

Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST), Thailand⁴

E-mail: rungchatchadaporn@tsu.ac.th¹, sophon@tsu.ac.th^{2*}, venus@tsu.ac.th³,

kirati_mimee@hotmail.com⁴, orapin371@gmail.com⁵ and aphinant.s@tsu.ac.th⁶

Received February 9, 2024; Revised March 11, 2024; Accepted March 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชฯ พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล และ 2) ศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชฯ พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นตัวแทนชาวบ้านของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ใน 11 ชุมชน ชุมชนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ดำเนินการศึกษากาสนามเพื่อศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับบริบทชุมชนของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล และประชุมสนทนากลุ่มตามแนวประเด็นคำถามกับผู้นำชุมชน เพื่อจัดระบบองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพและศึกษาความต้องการจำเป็นของกระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชฯ พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านบริบทชุมชน นำมากำหนด

กรอบความรู้ทักษะอาชีพ แบ่งเป็น 3 อาชีพ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) การประมง และ 3) การท่องเที่ยว นำมาบูรณาการกับศาสตร์พระราชา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเยาวชนพื้นที่เกาะให้ดีขึ้น 2) ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล จัดการความรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดประเด็นเชื่อมโยงความรู้ทักษะสัมมาชีพที่เกิดขึ้นสู่ศาสตร์พระราชา 23 ประการ 2) รวมกลุ่มเยาวชนเพื่อถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) สรุปองค์ความรู้ เป็นหนังสือเล่มเล็ก 3 เรื่องตามกรอบอาชีพที่ได้จากการศึกษาชุมชน และ 4) ถ่ายทอดองค์ความรู้คืนสู่ชุมชน

คำสำคัญ: ทักษะสัมมาชีพ; อัตลักษณ์ชุมชน; ศาสตร์พระราชา

Abstract

This research aims to 1) study the knowledge and occupational skills of youth based on community identity with royal science, the island area, and Satun Province, and 2) study the process of developing the occupational skills of the youth. This qualitative research determines the main group of qualitative informants by purposive selection in 11 communities in the island area, Satun Province. It is a field study conducted to study the wisdom and knowledge in the community that can lead to the development of occupational skills that are the identity of the community, according to King's science. An in-depth interview was carried out with representatives of villagers in 11 communities, with 2 representatives from each community (totaling 22 participants), along with a focus group discussion with community leaders to organize the knowledge system of vocational skills and study the needs of the process of developing the vocational skills of youth. Qualitative data analysis was performed using content analysis.

The research findings revealed that 1) the study of knowledge and occupational skills of youth based on community identity with royal science in the Satun Province island area in connection with community context, community identity, local wisdom, and living problems led to the identification of three main occupational groups: 1) product production utilizing local resources; 2) fishermen; and 3) tourism. These occupational groups reflect the local identity and culture of the island community and are integral to their way of life; and 2) the results of the study of the process of developing the vocational skills of youth based on community identity with royal science in the island area Satun Province. Knowledge management using the community as a base consists of four steps: 1) determine knowledge connection issues; 2) gather in groups to extract lessons and exchange knowledge; 3) summarize knowledge; and 4) transfer knowledge back to the community.

Keywords: occupational skills; community identity; The King's Philosophy

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดที่หลากหลายเป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนา “ประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มุ่งเน้นการพัฒนาประชาชนทุกกลุ่มโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ภายใต้การพัฒนาศักยภาพด้านทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ และทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถพึ่งตนเอง และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ ตลอดจนการสร้างสมดุลทางธรรมชาติให้ควบคู่กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน (Office of the National Economic and Social Development Council Office of the Prime Minister, 2022)

การเสริมสร้างทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว จำเป็นต้อง “พัฒนาคน” ให้มีความรู้ความสามารถไปจนถึงมีทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาตนเอง (Kaewyang, 2018) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตคือ ทักษะสัมมาชีพในการสร้างอาชีพและรายได้ให้ครอบครัว ซึ่งการพัฒนาทักษะสัมมาชีพจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทยเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ทรัพยากรมนุษย์มีความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, 2017) ซึ่งการนำศาสตร์พระราชาลักษณ์การทรงงาน มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตสู่การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน โดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ทรงได้พระราชทานศาสตร์พระราชารู้ไว้ และทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนชาวไทยได้เดินตามรอยพระยุคลบาท (Thaksana, 2016) ซึ่งประชาชนและเยาวชน ควรได้รับการเรียนรู้และส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาทักษะสัมมาชีพสู่ชุมชน

ปัจจุบันสภาพการดำเนินชีวิตของประชาชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ในมิติด้านการประกอบอาชีพโดยส่วนใหญ่ประชาชนพื้นที่เกาะจะอยู่ในภาคการเกษตรและประมง ซึ่งได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ตกต่ำ รวมทั้งการขยายตัวของการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ลดลง ชุมชนเกิดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม เกิดผลกระทบต่อยาได้ครอบครัว

ตลอดจนการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่เกาะที่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตจากเดิมเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ดังนั้นจึงควรสร้างฐานเศรษฐกิจครัวเรือนให้มีความมั่นคง เพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ด้วยการสร้างอาชีพที่ใช้กระบวนการสร้างสัมมาชีพตามอัตลักษณ์ชุมชน โดยการน้อมนำเอาศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะสัมมาชีพให้เกิดขึ้นในชุมชนผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาในชุมชน ให้สามารถสร้างรายได้ พออยู่ พอกิน และสามารถต่อยอดการพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง

จากการลงพื้นที่ทำงานกับชุมชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ของนักวิจัยตั้งแต่ปี 2563-2565 พบว่า บริบทชุมชนของพื้นที่เกาะมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพที่ได้รับอิทธิพลจากการเข้ามาของความเจริญ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการกระจุกตัวของที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นขึ้น ตลอดจนการขยายตัวของแหล่งทำมาหากินทั้งบนเกาะและทางทะเล ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่เข้ามากระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เร็วขึ้นคือ สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่นับวันจะเข้ามาจำกัดกรอบการดำเนินชีวิตให้เยาวชนต้องเร่งเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของเยาวชนพื้นที่เกาะ ที่ยังคงขยายช่องว่างของความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และการได้รับการศึกษา ซึ่งพื้นที่เกาะส่วนใหญ่พบปัญหาการหลุดจากระบบการศึกษาหรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีความจำเป็นในการหาเลี้ยงปากท้อง ปัญหาด้านรายได้จึงเป็นเรื่องสำคัญของครอบครัว และที่น่าเป็นห่วงคือเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษาจำนวนไม่น้อยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ (Thailand Future Foundation, 2020) ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดการศึกษาหรือโอกาสทางการศึกษาที่ดี และขาดการเข้าถึงช่องทางการสร้างอาชีพและรายได้ (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2020)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชามาพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เพื่อนำองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพที่ได้ศึกษามาถ่ายทอดให้ความรู้เพื่อพัฒนาเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาให้มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการสร้างอาชีพต่อยอดจากอาชีพดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และนำความรู้ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา จึงเป็นที่มาของ “ทักษะสัมมาชีพพื้นที่เกาะ” โดยมีแนวคิดที่ให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะอาชีพในชุมชน “วิทยากรสัมมาชีพชุมชน” มาถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราช พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

แนวคิดสัมมาชีพ

Right Livelihood Foundation (2024) ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ การประกอบอาชีพภายใต้กรอบจริยบรรทัดที่มีสัมมาทิวาเป็นต้นนำ หากกล่าวให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นจะหมายถึงการทำมาหากินโดยไม่ได้อำนาจไร้อำนาจสูงสุด เป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้ายและต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้รับบริการเป็นหลัก โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม Community Development Institute (2019) ได้ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้ มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากินเป็นทำมาค้าขาย โดยไม่ได้อำนาจไร้อำนาจสูงสุด เป็นตัวตั้งหรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม

แนวคิดอัตลักษณ์ชุมชน

Chumpradit and Khunsri (2006) ได้อธิบายว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ความพยายามที่จะสร้างขอบเขตที่ชัดเจนของบุคคลเพื่อทราบตัวตนและความแตกต่างจากคนอื่น โดยความแตกต่างนี้เกิดจากประสบการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ขณะที่ Phraichanjit (2009) กล่าวว่า อัตลักษณ์ท้องถิ่นหมายถึงความเป็นตัวตนที่ก่อตัวมาจากการเรียนรู้และมีลักษณะเฉพาะแตกต่างอย่างชัดเจนทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกความชอบในตัวตนและการแสดงออกของกลุ่มคน และ Khanprasat and Phonkaew (2009) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของอัตลักษณ์คือ เรื่องราวการใช้สัญลักษณ์ (symbol) ในการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายรูปแบบ ดังนั้น จึงมีการแบ่งประเภทอัตลักษณ์เป็น 2 ประเภทคือ 1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) และ 2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) นอกจากนี้ Ramitanon (2010) กล่าวว่า อัตลักษณ์ไม่ได้เกิดขึ้นมาลอย ๆ ตามธรรมชาติแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่ก่อสร้างทางสังคม (Social construct) นอกจากนี้วัฒนธรรมก็ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งหรือตายตัวหากแต่เป็นรูปแบบที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (Circuit of culture) ดังนั้น อัตลักษณ์ทั้งหลายจึงมีกระบวนการถูกผลิตให้เกิดขึ้นและสามารถถูกบริโภค

และถูกควบคุมจัดการอยู่ในวัฒนธรรมเหล่านี้ และยังมีการสร้างความหมายผ่านระบบต่าง ๆ ของการ
สร้างตัวแทนของอัตลักษณ์ที่หลากหลาย สามารถเลือกใช้หรือนำมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง

แนวคิด ทฤษฎีศาสตร์พระราช

ศาสตร์พระราช คือ ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะทางการดำเนินชีวิต
ให้แก่ปวงชนชาวไทยมาเป็นระยะเวลานาน ในช่วงตั้งแต่ก่อนการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เพื่อมุ่งให้พสกนิกร
ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามกระแส
โลกาภิวัตน์ ซึ่งหลักการทรงงานในหลวงรัชกาลที่ 9 มีดังนี้ 1) จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ
2) ระบิดจากภายใน 3) แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4) ทำตามลำดับขั้น 5) ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์
6) ทำงานแบบองค์รวม 7) ไม่ติดตำรา 8) รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 9) ทำให้ง่าย
10) การมีส่วนร่วม 11) ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม 12) บริการที่จุดเดียว 13) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
14) ใช้ธรรมชาติบำบัด 15) ปลุกป่าในใจคน 16) ขาดทุนคือกำไร 17) การพึ่งพาตนเอง 18) พออยู่
พอกิน 19) เศรษฐกิจพอเพียง 20) ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกัน 21) ทำงานอย่างมีความสุข
22) ความเพียร และ 23) รู้ รัก สามัคคี (Pichai et al., 2017)

กระบวนการพัฒนากิจกรรมสัมพันธ์

การสร้างสัมพันธ์ชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนการดำเนินงาน
อย่างเป็นกระบวนการ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายคือ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ ภายใต้
แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” โดยเริ่มต้นจากการค้นหาปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ แล้วฝึกอบรมทักษะ
การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เป็นวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน จากนั้นกลับไปสร้างทีมวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน
ระดับหมู่บ้าน และจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชนหรือผู้แทนครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องการฝึก
อาชีพในหมู่บ้านเป้าหมาย โดยใช้พื้นที่ศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือบ้าน
ของปราชญ์ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึก
อาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพนั้นได้จริง สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้จากนั้นส่งเสริมครัวเรือน
ที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน มาร่วมกันดำเนินการเป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน
และกัน โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ค้นหาปราชญ์ชุมชนและผู้ที่ต้องการอาชีพ 2)
ฝึกอบรมปราชญ์ชุมชน ให้เป็นวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน 3) สร้างทีมวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน 4) สอน
อาชีพให้ประชาชนที่ได้สำรวจไว้ และ 5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ (Department of Community
Development, 2016)

พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล

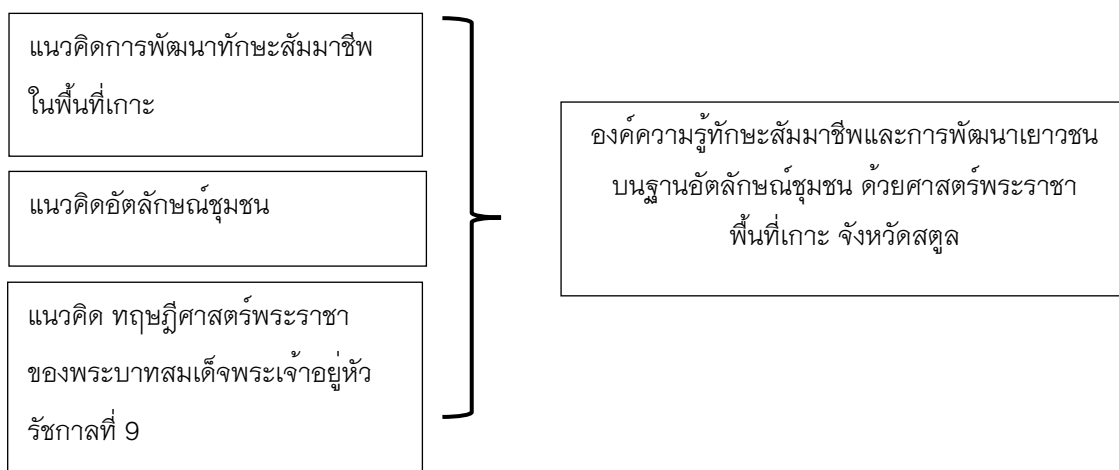
จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีเกาะเป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดม
สมบูรณ์ มีภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่น่าสนใจ สามารถต่อยอดองค์ความรู้ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อ
ชุมชนและเยาวชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เพื่อนำองค์ความรู้ดั้งเดิมที่

มีอยู่ในชุมชนมาพัฒนาเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาให้มีทักษะสัมมาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต (Department of Marine and Coastal Resources, 2010)

สรุปการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะสัมมาชีพของเยาวชนในพื้นที่เกาะครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล โดยนำแนวคิดการศึกษาองค์ความรู้ 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดสัมมาชีพ ประกอบด้วย การประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้ มากกว่ารายจ่าย โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม ร่วมกับแนวคิดอัตลักษณ์ชุมชน ประกอบด้วย อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม ที่มีการประกอบอาชีพตามวิถีชีวิตธรรมชาติ และมีวัฒนธรรมบุคคลที่มีเสน่ห์ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นมรดกที่ควรได้รับการถ่ายทอดและอนุรักษ์ เพื่อพัฒนาเยาวชนดังกล่าวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง มีความมั่นคง และปลอดภัย ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่เกาะนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎีศาสตร์พระราช 23 ข้อ (Pichai et al., 2017) มาศึกษาและถอดความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล สู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการพัฒนาทักษะสัมมาชีพในพื้นที่เกาะ แนวคิดอัตลักษณ์ชุมชน และแนวคิด ทฤษฎีศาสตร์พระราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ประกอบด้วย หลักทรงงาน 23 ประการ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กำหนดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ใน 11 ชุมชน ของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ประกอบด้วย 1) ชุมชนเพียงหลวง 2) ชุมชนบ้านตันหยงกลิง 3) ชุมชนบ้านตันหยงอูมาชัยพัฒนา 4) ชุมชนบ้านตันหยงกาโบยชัยพัฒนา 5) ชุมชนบ้านเกาะยะระโตตุน้อย 6) ชุมชนบ้านเกาะยาว 7) ชุมชนบ้านเกาะบุโหลน 8) ชุมชนบ้านเกาะหลีเป๊ะ 9) ชุมชนบ้านตำมะลังใต้ 10) ชุมชนบ้านตำมะลังเหนือ และ 11) ชุมชนบ้านเกาะสาหร่าย เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในชุมชนที่มีภูมิปัญญาที่สามารถนำมาสู่การพัฒนาทักษะสัมมาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตามศาสตร์พระราชา แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชาในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล กับตัวแทนชาวบ้าน ใน 11 ชุมชน ชุมชนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับบริบทชุมชนของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เพื่อจัดระบบองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพ โดยประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามแนวประเด็นคำถามกับผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิจัย “การศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล” ดำเนินการวิจัย เป็นระยะเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม 2566 – 22 มีนาคม 2567

ผลการวิจัย

การวิจัย “การศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล และ 2) ศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนา มีผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล พบว่า องค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ใน 11 ชุมชน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา มีบริบทชุมชนและอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชน ดังนี้

1) ชุมชนเพียงหลวง

บริบทชุมชนเพียงหลวง มีที่ตั้งและอาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านราไว ตำบลชนอนคลาน อำเภอกู่หว้า ทิศใต้ติดต่อกับบ้านบ่อเจ็ดลูก ตำบลปากน้ำ อำเภอละบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านตูมแพร่ ตำบลกำแพง อำเภอละบุรี ทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย พื้นที่เกาะมีสภาพอากาศ 2 ฤดูกาล คือฤดูร้อน ตั้งแต่กลางเดือนธันวาคม – พฤษภาคม และฤดูฝน ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม – ธันวาคม สภาพพื้นที่ทั่วไปมีลักษณะเป็นเกาะ มีป่าชายเลนล้อมรอบเกาะ ชุมชนตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร การเดินทางค่อนข้างยากลำบาก ชาวบ้านในพื้นที่เดินทางจากฝั่งถึงเกาะโดยเรือจากท่าเรือป็นตี ประมาณ 10 นาที และนั่งรถสามล้อเข้าหมู่บ้านประมาณ 5 นาที ชุมชนมีประชากรทั้งหมด 338 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 121 ครัวเรือน ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์คือ อาชีพประมงพื้นบ้าน และประมงชายฝั่ง ใช้เรือหัวโกงในการประกอบอาชีพ มีเครื่องมือจับสัตว์น้ำ พื้นบ้านที่ทำใช้เอง เช่น ลอบดักปู ลอบดักปลา โพงพางทางมะพร้าว วิถีชีวิตชาวบ้านส่วนใหญ่จะออกเรือเพื่อหาปลาตอนกลางคืน และกลับเข้าเกาะในตอนเช้าเพื่อนำปลาที่ได้ไปขายที่ฝั่ง ระหว่างวันจะนำนักท่องเที่ยวขึ้นเรือชมเกาะ ซึ่งเป็นรายได้อีกส่วนหนึ่งของชาวบ้านในพื้นที่

2) ชุมชนบ้านต้นหยงอูมาชัยพัฒนา

บริบทบ้านต้นหยงอูมา ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับอบต.ปากน้ำ อบต.ละบุรี อำเภอละบุรี และอบต.สาคร อำเภอกำแพง ทิศใต้ ติดต่อกับอบต.ต้นหยงโป และเกาะลังกาวิ รัฐเคดาร์ ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อบต.เจ๊ะบิลัง และ อบต.ต้นหยงโป อำเภอมือสตูล ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ภูมิอากาศได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือทำให้มีสภาพภูมิอากาศเป็น 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม – เมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ธันวาคม มีประชากรทั้งหมด 406 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 93 ครัวเรือน อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคือ การทำประมงขนาดเล็ก ประกอบด้วย ประมงชายฝั่ง 92% ประมงน้ำตื้น 1% อาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย (ปลาเค็ม กะปิ และน้ำพริกปลาทะเล), ทำสวน (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน), เลี้ยงสัตว์, ทำธุรกิจ และอื่น ๆ 7% ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 70.57 ศาสนาพุทธร้อยละ 10.66 และศาสนาอื่น ๆ 18.77 การคมนาคมจะใช้การคมนาคมทางน้ำเส้นทางคือ เส้นทางทุ่งรีน-ต้นหยงกลิง ระยะทาง 10 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 30 นาทีจากท่าเรือ การคมนาคมภายในเกาะจะใช้รถมอเตอร์ไซด์และรถสามล้อพ่วง ในเกาะมีเส้นทางถนนคอนกรีตรอบเกาะ ในการขนส่งสินค้า รับ-ส่งนักท่องเที่ยว

3) ชุมชนบ้านตำมะลังใต้

“ตำมะลัง” เดิมทีเป็นเกาะเล็ก ๆ มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่กี่ครัวเรือน อดีตมีชาวอินโดนีเซียเดินทางมาค้าขายได้แวะพักแรมบนเกาะ และได้พบนกอินทรีถูกผูกติดไว้กับต้นโกงกาง ชาวอินโดนีเซียจึงเรียกว่า “ตำมะลัง” แปลว่า “ผูกอินทรี” ต่อมาเมื่อมีผู้คนอพยพมาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น จึงตั้งชื่อว่า “ตำบลตำมะลัง” มีอาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคลองขุด ตำบลควนขัน ทิศใต้ติดต่อกับทะเลอันดามัน ทิศตะวันออก

ติดต่อกับตำบลคลองขุด ตำบลปุย ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลตันหยงโป มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะ มีป่าชายเลนรอบเกาะ มีประชากรทั้งหมด 2,549 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 691 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม สภาพสังคมในพื้นที่มีปัญหาด้านยาเสพติด และนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวยากจน ทำให้จำนวนการศึกษาต่อค่อนข้างน้อย ต้องช่วยที่บ้านประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงครอบครัว อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์คือ การทำประมงพื้นบ้าน (กุ้งขาวหางแดง กุ้ง ปูม้า ปลาชนิดต่าง ๆ) การแปรรูปอาหาร (กะปิ ปลาแห้ง ปลาเค็ม กุ้งหวาน) รับจ้างแรงงานในประเทศมาเลเซีย เกษตรกรรมทำสวนยางพารา และด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นป่าชายเลนและมีต้นโกงกางจำนวนมาก ชาวบ้านจึงใช้ประโยชน์จากต้นโกงกางที่ทิ้งต้นตาย นำมาทำฟืนใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย และชาวบ้านนำต้นฝักรูยที่อยู่ในป่าชายเลนมาใช้เป็นส่วนผสมในการทำข้าวเกรียบที่เรียกว่า “ข้าวเกรียบบัวบาไรย(ฝักรูย)”

4) ชุมชนบ้านตำมะลังเหนือ

ตำมะลัง แปลว่า “ผูกอินทรี” สภาพพื้นที่เป็นเกาะมีคลองตำมะลังไหลผ่าน ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตพื้นที่ ทิศเหนือ ติดกับตำบลคลองขุด ตำบลควนขัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ทิศใต้ ติดกับทะเลอันดามันทิศตะวันออก ติดกับตำบลปุย ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ทิศตะวันตก ติดกับตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,140 คน ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม มีครัวเรือนทั้งหมด 518 ครัวเรือน ประชาชนเดินทางโดยเรือ ใช้ท่าเรือตำมะลัง ประมาณ 10 นาที การเดินทางระหว่างเกาะใช้รถจักรยานยนต์หรือรถสามล้อพ่วง สภาพพื้นที่เป็นชุมชนแออัด มีปัญหา ยาเสพติดเป็นจำนวนมาก สถานะทางครอบครัวส่วนใหญ่มีความยากจน ไม่เอื้ออำนวยในการส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้อัตราการศึกษาต่อมีจำนวนค่อนข้างต่ำ ส่วนอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ทำสวนยางพารา ปลุกปาร์ม น้ำมัน และรับจ้างทั่วไป ในชุมชนมีร้านขายของชำเป็นจำนวนมาก วิถีชาวบ้านส่วนใหญ่ตอนเช้าก่อนออกทะเล จะนั่งล้อมวงกินน้ำชา กาแฟ โรตีสายชัก โรตีสายกราย เป็นอาหารว่างขึ้นชื่อของชุมชน

5) ชุมชนบ้านเกาะสาหร่าย

บ้านเกาะสาหร่าย เดิมมีชื่อเรียกว่า “ตำบลเกาะโตด” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ตำบลยะระโตด” และปัจจุบันเรียกว่า “ตำบลเกาะสาหร่าย” เกาะมีอาณาเขตทิศเหนือ จรด อบต.ปากน้ำ อบต.ละงู อำเภอละงู และอบต.สาคร อำเภอท่าแพ ทิศใต้ จรด อบต.ตันหยงโป และเกาะลังกาวิ รัฐเคดาร์ ประเทศมาเลเซีย ทางทิศตะวันออก จรด อบต.จะปิลัง และอบต.ตันหยงโป อำเภอเมืองสตูล ทิศตะวันตกจรดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย การคมนาคมเดินทางด้วยเรือโดยสาร ส่วนการเดินทางภายในเกาะจะเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ จักรยานหรือเดินเท้า มีถนนคอนกรีตเชื่อมต่อรอบหมู่บ้าน ด้านลักษณะภูมิอากาศได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีสภาพภูมิอากาศเป็น 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมกราคม – เมษายน และฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม มีประชากรทั้งหมด 414 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 70.57 ศาสนาพุทธร้อยละ 10.66 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 18.77 มีศาสนสถาน รวมทั้งสิ้น 9 แห่ง อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของ

ชาวบ้านชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งขนาดเล็ก-ประมงน้ำตื้น ชาวบ้านนำอาหารทะเลที่จับได้มาถนอมอาหารและแปรรูปเป็นอาหารไว้ทานช่วงหน้าฝน ส่วนอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และธุรกิจรีสอร์ท

6) ชุมชนบ้านตันหยงกลิง

บริบทบ้านตันหยงกลิง ตั้งอยู่ตำบลเกาะสาหร่าย มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับอบต.ปากน้ำ อบต.ละงู อำเภอละงู และอบต.สาคร อำเภอท่าแพ ทิศใต้ ติดต่อกับอบต. ตันหยงโป และเกาะลังกาวิ รัฐเคदार ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออก ติดต่อกับอบต.เจ๊ะบิลัง และอบต.ตันหยงโป อำเภอเมืองสตูล ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ภูมิอากาศได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีสภาพภูมิอากาศ 2 ฤดูคือ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมกราคม – เมษายน ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม มีจำนวนประชากร 639 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 138 ครัวเรือน สภาพปัญหาที่พบคือเยาวชนขาดโอกาสในการเรียนต่อ ครอบครัวส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งขนาดเล็ก ทำเกษตรปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา บริเวณรอบเกาะเป็นป่าชายเลน มีต้นโกงกางเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงนำต้นโกงกางมาใช้ประโยชน์ในการทำฝืน และนำมาทำสีย้อมเสื้อผ้า

7) ชุมชนบ้านเกาะยะระโตตุน้อย

ตั้งอยู่ที่เกาะสาหร่าย มี 2 เกาะใกล้เคียงคือ เกาะยะระโตต และยะระโตตุน้อย มีชายหาดโดยรอบเกาะ ใกล้เกาะยะระโตต มีเกาะหาดทรายงามที่คลื่นซัดเปลือกหอยไปกองไว้ คล้ายสุสานหอยเป็นเกาะเล็ก ๆ ที่สงบ บนเกาะจะพบกับหมู่บ้านบาคันใหญ่ ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม 99% ศาสนาพุทธ 1% ประชาชนมีรายได้ประมาณ 40,000 บาท/คน/ปี อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวบ้านชุมชนบ้านเกาะยะระโตตุน้อย คนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตทำอาชีพประมงพื้นบ้าน และอาชีพการเกษตร ทำสวนมะพร้าว และสวนยางพาราควบคู่กัน บนเกาะสามารถพบเห็นการถนอมอาหารแบบพื้นบ้าน เช่น การทำปลาแห้งแดดเดียว ทำกะปิ ปลาเค็ม หอยตากแห้ง และอาหารทะเลสด และผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวฝีมือชาวบ้านที่วางจำหน่ายในชุมชน

8) ชุมชนบ้านเกาะยาว

ชุมชนเป็นพื้นที่ชายฝั่ง มีภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาและมีที่ราบชายฝั่ง เกาะตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองสตูล ทิศใต้มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐปะลิส และรัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษาภาษาไทยและภาษามลายู สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกาะ มีป่าชายเลน และภูเขาหิน การคมนาคมส่วนใหญ่เดินทางโดยเรือ และใช้พาหนะรถจักรยานยนต์ในเกาะ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำประมงพื้นบ้านขนาดเล็ก และรับจ้างที่ประเทศมาเลเซีย ชุมชนมีจุดแข็งทางด้านทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ และมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูลได้ ปัญหาหลักของชุมชนคือ ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย พบว่ามีผู้เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยในพื้นที่ จำนวน 568 ครัวเรือน โดยบ้านเรือนมีสภาพแออัด ที่อยู่อาศัยชำรุด

ทรุดโทรม ชุมชนมีปัญหาสาธารณสุขปนเปื้อน มีน้ำอุปโภค-บริโภคไม่เพียงพอและมีราคาสูง อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านใช้เรือขนาดเล็กในการหาปลาหรือจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก ชาวบ้านจะนำสัตว์ทะเลที่ได้มาถนอมอาหารเก็บไว้กินในช่วงหน้าฝน บนเกาะมีขนมปาแตแยะที่เป็นขนมขึ้นชื่อและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านกินคู่กับน้ำชา-กาแฟ

9) ชุมชนบ้านตันหยงกาโบยชัยพัฒนา

บริบทบ้านตันหยงกาโบย ลักษณะภูมิประเทศ เป็นเกาะตั้งอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นตะเข็บชายแดนติดต่อกับรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย เป็นตำบลเก่าแก่ มีการทำสวนยางบนภูเขา ชุมชนมีที่ตั้งบนแผ่นดิน ที่มีลักษณะเป็นแหลมยื่นไปในทะเล ภาษามลายูเรียกว่า “ตันหยง” ส่วนคำว่า “กาโบย” แปลว่า “หอยแมลงภู่” ประชากรประกอบอาชีพทำการประมงพื้นบ้าน วางลอบดักปู หอยชนิดต่าง ๆ และตัดไม้พื้น ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถ้ำลอดปูยู ถ้ำมรกต เกาะปรีสมานา น้ำตกเขานางนอน และเกาะยาว การคมนาคมใช้เรือโดยสาร จากท่าเรือด่านศุลกากร-ท่าเรือบ้านตันหยงกาโบย ต่อด้วยรถจักรยานยนต์สามล้อพ่วง และรถจักรยานยนต์ทั่วไปในการสัญจรบนเกาะ และในบริเวณพื้นที่เกาะมีต้นลำแพน ชาวบ้านจึงนำลูกลำแพนมาแปรรูปทำเป็นน้ำพริก ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนเกาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ได้ชิมรสชาติน้ำพริกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของเกาะ

7) ชุมชนบ้านเกาะบูโหลน

เกาะบูโหลน หรือ หมู่เกาะบูโหลน อยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตุรา ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ 8 เกาะ ได้แก่ เกาะบูโหลนเล เกาะบูโหลนดอน เกาะบูโหลนไม้ไผ่ เกาะตงกู เกาะลามา เกาะอาเฒ่า เกาะรังนก และเกาะลูกหิน ส่วนคำว่า บูโหลน เพี้ยนมาจากภาษามลายู “บูโละ” แปลว่า “ไม้ไผ่” เนื่องจากบนเกาะอุดมสมบูรณ์ด้วยไม้ไผ่ จึงเรียกชื่อเกาะตามพันธุ์ไม้ บนเกาะมีหาดทรายขาว น้ำใส สามารถมองเห็นปะการังใต้น้ำ จนได้ชื่อว่าเป็นมุกใหม่แห่งอันดามัน โดยเฉพาะเกาะบูโหลนเล หรือ บูโหลนใหญ่ มีทิวสนขึ้นริมหาดทรายขาว เป็นแนวยาวเสมือนเป็นแนวกำแพงป้องกันภัยทางด้านเหนือและใต้ สามารถกำบังลมได้ดี และมีจุดดำน้ำตื้นและดำน้ำลึกกระจายอยู่หลายจุด เช่น เกาะอาเฒ่า และเกาะหินขาว ยามค่ำคืนบริเวณชายหาดมีปูเสฉวน ปูลม และเป็นจุดดูพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม อาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวบ้านส่วนใหญ่ทำประมงพื้นบ้านใช้เรือหัวโทงในการหาปลา มีการทำอวนดักปลา-ปู ทำไสดักปลา และไสหมึก เนื่องจากบริเวณเกาะบูโหลนมีไม้ไผ่ และต้นหวายเป็นจำนวนมาก เหมาะแก่การนำมาทำเครื่องมีอุปประมง

11) ชุมชนบ้านเกาะหลีเป๊ะ

เกาะหลีเป๊ะ ชื่อของเกาะเพี้ยนมาจากคำภาษามลายู “นิปิส” แปลว่า “บาง” มีความหมายเหมือนกับแผ่นกระดาษ หรือแบนเรียบตามลักษณะเกาะ ที่มีความคล้ายกับรูปมูเมอแรง มีทางเดินเชื่อมจากหน้าเกาะไปยังหลังเกาะ สามารถเดินเที่ยวหาดต่าง ๆ รอบเกาะได้ บนเกาะมีงานประเพณีที่น่าสนใจของชาวเล เช่น พิธีลอยเรือ ซึ่งเชื่อว่าเป็นการเสี่ยงทายโชชะตาในการประกอบอาชีพประมงว่าปีนี้จะดีหรือไม่ และการแสดงรองเง็ง บนเกาะอุดมสมบูรณ์ด้วยปะการังหลากสีสัน นักท่องเที่ยว

ชอบดำนํ้า เพื่อชมความงามของปะการังใต้นํ้า เกาะหลีเป๊ะมีกลุ่มอนุรักษ์ลาไว้อยอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน มีวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ ชาวเลใช้ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน บางคำยืมมาจากภาษามลายู เกาะหลีเป๊ะเป็นสถานที่เสมือนศูนย์กลางการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยว มีเรือโดยสารจากท่าเรือปากบารา และมีเรือหางยาวให้บริการนักท่องเที่ยวบนเกาะอาชีฟที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวบ้านคือ อาชีฟประมงขนาดเล็ก และการให้บริการนำเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น เกาะไข่ เป็นเกาะที่มีหาดทรายขาวเนียนละเอียดเหมือนกับสีของเปลือกไข่ จึงได้ชื่อว่า “เกาะไข่” มีชุมชนประเพณีวัฒนธรรมชาติ ที่เป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่นของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา นักท่องเที่ยวจึงนิยมแวะถ่ายรูปและดำนํ้าที่เกาะแห่งนี้ และมีเกาะเล็กเกาะน้อยอีกหลายเกาะ เช่น เกาะหินงาม เกาะดง เกาะยาง และเกาะอาดัง ที่เหมาะกับการดำน้ำตื้น นอกจากนี้บนเกาะก็ยังมีน้ำตก “น้ำตกโจรสลัด” และมีพาชะโด เป็นจุดชมวิวยะย่องพระอาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงาม ส่วนยามค่ำคืนมีถนนคนเดินเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากนักท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่วิเคราะห์ชุมชนพื้นที่เกาะ ทั้ง 11 ชุมชน ได้ข้อสรุปจากการค้นหาอัตลักษณ์ในชุมชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล มีข้อสรุปในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านบริบทชุมชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล

ที่	ชื่อชุมชน	กลุ่มอาชีพ	ขอบข่ายทักษะสัมมาชีพ
1	ชุมชนเพิงหลวง	ผลิตภัณฑ์	ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก
2	ชุมชนบ้านต้นหยงอุมาชัยพัฒนา	ผลิตภัณฑ์	น้ำพริกปลาทะเล
3	ชุมชนบ้านดามะลังใต้	ผลิตภัณฑ์	ข้าวเกรียบบัวบาโร้ย(ฝักรูย)
4	ชุมชนบ้านดามะลังเหนือ	ผลิตภัณฑ์	โรตีส-ชาชัก โรตีสแกราย
5	ชุมชนบ้านเกาะสาหร่าย	ผลิตภัณฑ์	น้ำพริกไตปลา
6	ชุมชนบ้านต้นหยงกลิง	ผลิตภัณฑ์	ผ้ามัดย้อมจากต้นโกงกาง
7	ชุมชนบ้านเกาะยะระโตน้อย	ผลิตภัณฑ์	น้ำพริกหอยหวาน
8	ชุมชนบ้านเกาะยาว	ผลิตภัณฑ์	ขนมปาแตแยะ
9	ชุมชนบ้านต้นหยงกาโบยชัยพัฒนา	ผลิตภัณฑ์	น้ำพริกจากลูกลำแพน
10	ชุมชนบ้านเกาะบูโหลน	ประมง	การทำไซ
11	ชุมชนบ้านเกาะหลีเป๊ะ	การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ข้อสรุปขององค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านบริบทชุมชน อัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และสภาพปัญหาในการดำรงชีวิตของเยาวชนในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล นำมาสู่การกำหนดกรอบความรู้ทักษะอาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนด้วยศาสตร์พระราชชาของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ได้ 3 กลุ่มอาชีพคือ 1) อาชีพผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ขนมจาก ลูกจาก และการสานจาก น้ำพริกจาก ปลาทะเล ข้าวเกรียบบัวบาโร้ย(ฝักรูย) โรตีสแกราย-ชาชัก น้ำพริกไตปลา ผ้ามัดย้อมจากต้นโกงกาง น้ำพริกหอยหวาน ขนมปาแตแยะ และน้ำพริกลูกลำแพน 2) อาชีพประมง ได้แก่ การทำไซปลา-หมึก

และ 3) อาชีพการท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการแสดงรณรงค์ ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่า ควรได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าว สามารถนำมาบูรณาการกับศาสตร์พระราชา 23 ข้อ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนพื้นที่เกาะให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชน บนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ข้อสรุปที่ได้จากการประชุม สทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามแนวประเด็นคำถามกับผู้เกี่ยวข้อง มีสรุปได้ ดังนี้

กระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ใน 11 ชุมชน พบว่า ในการดำเนินการพัฒนาทักษะสัมมาชีพใช้กระบวนการ จัดการความรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกระบวนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดประเด็นเกี่ยวกับการ เชื่อมโยงความรู้ทักษะสัมมาชีพที่เกิดขึ้นสู่ศาสตร์พระราชา 23 ข้อ 2) รวมเป็นกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ เกาะทั้ง 11 ชุมชน เพื่อถอดบทเรียนความรู้ทักษะสัมมาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้สู่สมาชิกใน กลุ่ม 3) สรุปองค์ความรู้ เป็นหนังสือเล่มเล็ก และ 4) ถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยกลุ่มเยาวชนนำองค์ความรู้ จากอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนไปสู่การปฏิบัติ โดยนำแนวคิดศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ซึ่งเป็นผลก่อให้เกิดทักษะสัมมาชีพในชุมชน มีข้อสรุปใน ตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมมาชีพในชุมชน ศาสตร์พระราชา และกระบวนการจัดการความรู้ โดยใช้ชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชน

ทักษะสัมมาชีพในชุมชน	ศาสตร์พระราชา	กระบวนการจัดการความรู้ โดยใช้ชุมชนนักปฏิบัติ
ทักษะสัมมาชีพ ใน 11 ชุมชน ของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล จัดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อาชีพผลิตภัณฑ์ อาชีพประมง และอาชีพการ ท่องเที่ยว	ศาสตร์พระราชาทันที 23 ข้อ เป็นแนวคิดบูรณาการทักษะ สัมมาชีพแก่เยาวชน ให้เกิดความ ตระหนัก เห็นคุณค่าและพึ่งพา ตนเอง โดยใช้ศาสตร์พระราชา ประกอบสัมมาชีพ	กลุ่มเยาวชนของพื้นที่เกาะ จังหวัด สตูล ใน 11 ชุมชน พัฒนาทักษะ สัมมาชีพโดยบูรณาการศาสตร์ พระราชา และจัดการความรู้ โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดประเด็น ขั้นที่ 2 รวมเป็นกลุ่มเยาวชน ขั้นที่ 3 สรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 ถ่ายทอดสู่ชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชาพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เป็นองค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพที่ได้จาก 11 ชุมชน ใน 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) อาชีพผลิตภัณฑ์ เช่น ขนมจาก น้ำพริกปลาทะเล ข้าวเกรียบบัวบาไรย์(ฝักรูย) โรตีสายไหม-ชาชัก น้ำพริกไตปลา ผ้ามัดย้อมจากต้นโกงกาง น้ำพริกหอยหวาน ขนมปาแตแยะ และน้ำพริกลูกลำแพน 2) อาชีพประมง เช่น การทำไซปลา-หมึก และ 3) อาชีพการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการแสดงรอกเงย โดยองค์ความรู้ที่จัดเป็น 3 กลุ่มอาชีพนั้น มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิถีชุมชน วิถีพื้นบ้าน ซึ่งมีอยู่ในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ทั้ง 11 ชุมชน ที่ได้ประกอบอาชีพและสืบสานต่อยอดรุ่นสู่รุ่น ที่ผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่ โดยใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนเป็นฐานในการสร้างอาชีพ เช่น อาชีพประมงพื้นบ้าน สามารถนำสิ่งที่ได้จากทะเลมาแปรรูป เป็นน้ำพริก หรือต่อยอดเป็นอาชีพทำเครื่องมือประมง หรืออาชีพท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหลีเป๊ะ ซึ่งใช้ความรู้ทางประมงต่อยอดสู่อาชีพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้เห็นถึงกระบวนการจัดการความรู้ที่อยู่ในรูปแบบการแสวงหาความรู้ที่มีมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน สร้างการเรียนรู้ความภาคภูมิใจและความรู้สึกหวงแหนในองค์ความรู้ที่มี นอกจากนี้ลักษณะการถ่ายทอดองค์ความรู้ยังเกิดจากการอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประเพณีและความเชื่อที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การทำไซ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาประมงพื้นบ้านที่ใช้ความรู้ทางภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และความเชื่อเกี่ยวกับการออกทะเลและการจับสัตว์น้ำ แม้กระทั่งภูมิปัญญาในด้านอาชีพการทำขนม เช่น ขนมปาแตแยะ หรือน้ำพริกลูกลำแพน ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากบรรพบุรุษที่นำพืชผลในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นอาหารที่สามารถสร้างอาชีพให้กับครัวเรือนได้ ซึ่งการศึกษาที่พบองค์ความรู้อาชีพเหล่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Auksornit et al. (2023) ที่ได้ศึกษาองค์ความรู้: ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านชุมชนบาราโหม บัตตานี ที่พบว่า ประชาชนชาวบ้านที่เป็นบุคคลต้นแบบในการสร้างองค์ความรู้ให้ชุมชน ได้ใช้วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยมีการจัดการความรู้ชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ ทำให้เกิดความรู้และบุคคลผู้นำในการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อสร้างอาชีพ โดยผลจากการค้นพบองค์ความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอาชีพบนพื้นที่เกาะ สามารถสะท้อนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของชาวเกาะ ที่บูรณาการกับศาสตร์พระราชาทิ้ง 23 ข้อ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนพื้นที่เกาะให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การที่เยาวชนมีทักษะสัมมาชีพด้านผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ขนมจาก การทำน้ำพริกปลาทะเล การทำข้าวเกรียบบัวบาไรย์(ฝักรูย) โรตีสายไหม-ชาชัก น้ำพริกไตปลา การทำผ้ามัดย้อมจากต้นโกงกาง น้ำพริกหอยหวาน การทำขนมปาแตแยะ และการทำน้ำพริกลูกลำแพน มีการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ มีหลักการที่ว่าทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ โดยวิเคราะห์ทรัพยากรและความต้องการที่มีในชุมชน หรือความสามารถ

ในการสร้างงานสร้างอาชีพแก่ครัวเรือน ใช้หลักการระเบิดจากภายในคือ เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือองค์ความรู้ในชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นการใช้หลักทำงานอย่างมีความสุข มีความเพียร และรู้ รัก สามัคคี ในชุมชนจึงก่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาอาชีพอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนบนพื้นที่เกาะให้มีภูมิคุ้มกันทางความคิดที่ดีสอดคล้องกับรายงานการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน โดย Research and Development Group Community Development Institute (2019) ที่ระบุว่า การขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนจะต้องมีกระบวนการในการขับเคลื่อน ประกอบด้วย ผู้นำ การมีส่วนร่วมของครัวเรือน สัมมาชีพชุมชน การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หลักการให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaihanet and Phosingh (2020) ที่ได้ทำการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การดำเนินการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากนั้นคือ “รายได้” ที่ต้องทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการสร้างอาชีพจึงเป็นที่มาของ “สัมมาชีพชุมชน” กำหนดแผนการสร้างสัมมาชีพชุมชนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเป้าหมายคือ ชาวบ้านได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ โดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ ก่อให้เกิดทักษะสัมมาชีพตามศาสตร์พระราชา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mingmit and Phongpattanayothin (2022) ที่ระบุว่า ศาสตร์พระราชาเป็นองค์ความรู้ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยที่ครอบคลุมในเรื่องการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งศาสตร์พระราชาเป็นองค์ความรู้ที่ช่วยเกื้อหนุนชีวิตความเป็นอยู่ในทุกด้านของประชาชน เป็นองค์ความรู้ที่ได้สะสมและพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน เป็นศาสตร์ที่ทันสมัย มีศูนย์กลางของการเรียนรู้ และการพัฒนาค้นแบบยั่งยืนบนพื้นฐานของความพอเพียง เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุข และยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Phranakhon Rajabhat University (2021) ที่ระบุว่า ศาสตร์พระราชาคือ องค์ความรู้ที่เกิดจากความฉลาดรู้ที่เป็นศูนย์รวมของทุกศาสตร์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ ทั้งนี้การนำศาสตร์พระราชาใช้ในการบูรณาการเพื่อสร้างทักษะสัมมาชีพ ยังปรากฏในงานวิจัยของ Khongphet (2022) ที่ได้นำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเลี้ยงไส้เดือนตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าแร่ศึกษา ผลการศึกษาทำให้เกิดความตระหนักในการน้อมนำศาสตร์พระราชาหลักการทรงงาน ด้านความพอเพียงของนักเรียนสูงขึ้น

ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชา พื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล โดยกลุ่มเยาวชนบนพื้นที่เกาะ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ใน 11 ชุมชนได้รับการพัฒนาทักษะสัมมาชีพบูรณาการศาสตร์พระราชา และจัดการความรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 4 ชั้น ได้แก่ 1) กำหนดประเด็น 2) รวมเป็นกลุ่มเยาวชน 3) สรุปล่องค์ความรู้ และ 4) ถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยนำแนวคิดศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทางในการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งการนำความรู้ไปใช้นั้นเป็นการถ่ายทอดสู่เยาวชนและครัวเรือน จนกลายเป็นวงจรความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทำให้เยาวชนและครอบครัวเห็นคุณค่าของอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชน และนำศาสตร์พระราชชาติที่เกิดขึ้นจากการถอดบทเรียนและการสรุปองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาให้เกิดทักษะสัมมาชีพในชุมชนต่อไป โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชนว่า เมืองค้ประกอบและกระบวนการสำคัญคือ การกำหนดประเด็น การรวมกลุ่มและการสรุปองค์ความรู้สู่การถ่ายทอด (Akaraworn et al., 2009)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนด้วยศาสตร์พระราชชาติในพื้นที่เกาะจังหวัดสตูล ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ใน 11 ชุมชนของพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล มีรายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การบูรณาการศาสตร์พระราชชาติเพื่อการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชน 11 ชุมชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล

องค์ความรู้จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพของภูมิปัญญา เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แต่ละชุมชนได้นำเอาศาสตร์พระราชชาติมาบูรณาการการพัฒนาทักษะอาชีพของ

เยาวชนได้อย่างลงตัว เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนพื้นที่เกาะ ทั้ง 11 ชุมชน ใน 3 อาชีพหลักคือ อาชีพการทำผลิตภัณฑ์ อาชีพประมง และอาชีพการท่องเที่ยว

สรุป

องค์ความรู้ทักษะสัมมาชีพของเยาวชนบนฐานอัตลักษณ์ชุมชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เป็นการบูรณาการศาสตร์พระราชาทั้ง 23 ข้อ เพื่อพัฒนาทักษะสัมมาชีพตามบริบทท้องถิ่นที่ใช้องค์ความรู้ ภูมิปัญญาเป็นฐาน ตามวิถีการใช้ชีวิตที่มีความพอเพียง เรียบง่าย มีความสุขและสันติในสังคมที่เกิดจากการเอื้อเฟื้อ ความร่วมมือร่วมใจ และไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมทั้งไม่เบียดเบียนธรรมชาติ ภายใต้การใช้องค์ความรู้ของศาสตร์พระราชานำมาสู่การพัฒนาทักษะสัมมาชีพในท้องถิ่น อันเป็นการพัฒนาชุมชนเพื่อความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติให้กับเยาวชน เพื่อให้มีการพัฒนาทักษะสัมมาชีพของตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนการสร้างพลังเครือข่ายความร่วมมือ ทั้ง 11 ชุมชน เพื่อให้เกิดพลังของการเรียนรู้ พัฒนาทักษะอาชีพสู่การปฏิบัติ การแก้ปัญหาและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

องค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะสัมมาชีพบนฐานอัตลักษณ์ทั้ง 11 ชุมชน เป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การออกแบบและถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สร้างระบบกลไกการขับเคลื่อนทักษะสัมมาชีพแบบองค์รวมและการสร้างเครือข่ายชุมชนพื้นที่เกาะ ซึ่งอาจใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพื้นที่เกาะ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในชุมชนเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาทักษะอาชีพตามความคาดหวังของการพัฒนาการศึกษาเพื่อชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาระบบกลไกการพัฒนาทักษะสัมมาชีพเพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ต่อไป และควรมีการศึกษาระบบการบริหารจัดการศึกษานอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่เกาะ จังหวัดสตูล เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของเยาวชนและชุมชน ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต

References

- Akaraworn, J., Yodkrang, J., & Charoenwongmit, A. (2009). *Knowledge management*. Office of the Public Sector Development Commission.
- Auksornnit, V., Pitagsalee, C., Atthasongkrow, M., Kaewprathom, S., Thammakirati, M., & Noothong, K. (2023). Community Knowledge: Local Wisdom in Folk Handicrafts of Barahom Community in Pattani. *Journal of Information and Learning*, 34(2), 158–165.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jil/article/view/258547>
- Chaihanet, C., & Phosingh, P. (2020). Creating a community livelihood in according with the philosophy of the sufficiency economy. *Mahachulagajasara Journal*, 11(1), 48–56.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252697>
- Chumpradit, K., & Khunsri, J. (2006). *Identity and image of Chiang Rai Province*. Thailand Science Research and Innovation (TSRI).
- Community Development Institute. (2019). *Factors affecting the success of successfully driving community livelihoods*. Office of Community Development Department.
- Community Strengthening Office Department of Community Development Ministry of Interior. (2007). Guidelines for implementing the policy of joining forces with the Pracharath in driving Development of grassroots economy and Pracharat. Department of Community Development. Office of Strengthening Strong community.
- Department of Community Development. (2016). *Guidelines for creating community livelihoods*. Ministry of Interior.
- Department of Marine and Coastal Resources. (2010, Dec). <https://www.dmcr.go.th/detailLib/267/>
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2020). *Developing teacher Competency in the 20th century 21 with a professional learning community to reduce Inequality among youth to have a way of life according to the Sufficiency Economy Philosophy. Island area, Satun Province* (Research report). Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.
- Kaewyang, S. (2018, July 13). *Thai education...where has it gone??*.
https://www.matichon.co.th/education/news_1040087
- Khanprasat, C., & Phonkaew, C. (2009). *Finding the identity of Phetchabun Rajabhat University*. Phetchabun Rajabhat University.

- Khongphet, N. (2022). *Development of an Additional Course Curriculum on Raising Earthworms According to The King's Philosophy for Sustainable Development for Mathayomsuksa 1 Students of Tharea Suksa School*[Master's Thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University].
- Mingmit, N., & Phongpattanyothin, C. (2022). The King's Philosophy: Knowledge of Sustainable Country Development. *Journal of Educational Studies*, 16(2), 20–32.
<https://edujournal.bsru.ac.th/publishes/21/articles/439>
- Office of the National Economic and Social Development Council Office of the Prime Minister. (2022). *National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023–2027)*. Royal Gazette. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (2017). *Educational development plan of the Ministry of Education. Issue 12 (2017–2021)*. www.bps.sueksa.go.th.
- Phraichanjit, S. (2009). *Archaeology of ceramics in Siam: Nan & Phayao kiln sites* (2nd ed.). Research and Development Institute Silpakorn University.
- Phranakhon Rajabhat University. (2021). *Knowledge Management (KM)*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University.
- Pichai, K., Naknitthanon, P., Lakshmiwanich, W., & Chuenchom, S. (2017). *The King's Philosophy for Sustainable Development*. Rajabhat University Chiang Mai.
- Ramitanon, C. (2010). *Beliefs and rituals of hill tribes in Thailand. Index used for organizing Education ranking*. Office of the Secretariat of the Education Council.
- Research and Development Group Community Development Institute. (2019). *Factors affecting success in driving community livelihoods*. Department of Community Development Ministry of Interior.
- Right Livelihood Foundation. (2024). *Right livelihood*. <https://www.right-livelihoods.org>.
- Thailand Future Foundation. (2020). *Complete report in the project sets the direction for driving the work of the Ministry of Social Development and Human Security under various future challenges*. <file:///C:/Users/HP/Downloads/632c08dec339b.pdf>
- Thaksana, P. (2016). *Under the Royal*. Phyathai Foundation.